



Стала економіка

УДК 336.141:502

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.16622007>

Теоретико-наукові підходи до оцінки ефективності реалізації еколого-економічних проєктів

Павлова Олена Миколаївна

доктор економічних наук, професор,

завідувач кафедри економіки і торгівлі,

Волинський національний університет імені Лесі Українки,

43025, Волинська область, м. Луцьк, просп. Волі, 13,

<https://orcid.org/0000-0002-8696-5641>

Павлов Костянтин Володимирович

доктор економічних наук, професор,

професор кафедри економіки і торгівлі Волинського національного

університету імені Лесі Українки,

43025, Волинська область, місто Луцьк, просп. Волі, 13,

<https://orcid.org/0000-0003-2583-9593>

Скороход Ірина Святославівна

доктор економічних наук, професор,

професор кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами Волинського національного університету імені Лесі Українки,

43021, Волинська область, місто Луцьк, просп. Волі, 13,

<https://orcid.org/0000-0001-8628-3715>



ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Карлін Микола Іванович

доктор економічних наук, професор,

професор кафедри фінансів,

Волинський національний університет імені Лесі Українки,

43025, Волинська область, м. Луцьк, просп. Волі, 13,

<https://orcid.org/0000-0002-1421-1066>

Ткачук Олександр Олегович

студент кафедри економіки і торгівлі

Волинського національного університету імені Лесі Українки

43025, Волинська область, місто Луцьк, просп. Волі, 13,

<https://orcid.org/0009-0000-7732-2110>

Прийнято: 05.06.2025 | Опубліковано: 16.06.2025

***Анотація.** Оцінка ефективності реалізації еколого-економічних проєктів є важливою складовою системного підходу до управління сталим розвитком, оскільки вона дозволяє поєднати економічні інтереси з екологічними пріоритетами. Нині особливу увагу приділяють інтегративним методам оцінювання, що включають не лише фінансові показники, а й екологічні вигоди, соціальні ефекти та вплив на якість довкілля. Такий підхід забезпечує науково обґрунтоване прийняття рішень щодо доцільності впровадження та підтримки конкретних проєктів у сфері охорони довкілля та ресурсозбереження. Актуальність теми зумовлена також необхідністю розробки універсальних критеріїв і методик, які дадуть змогу порівнювати проєкти за рівнем їх екологічної ефективності, економічної вигоди та суспільної значущості. Тому необхідності набуває дослідження теоретико-*



ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

наукових підходів до оцінки ефективності реалізації еколого-економічних проєктів в контексті сталого розвитку.

Мета. Метою даного дослідження є розробка методичних підходів та інструментів для комплексної оцінки ефективності реалізації еколого-економічних проєктів з метою підвищення їх результативності та сприяння сталому розвитку.

Матеріали і методи. Методологія даного дослідження базується на комплексному підході, який охоплює теоретичні та практичні аспекти оцінки ефективності реалізації еколого-економічних проєктів для досягнення позитивних результатів в екологічній сфері. Для досягнення цілей дослідження було використано низку методів, що дозволяють розглянути результати реалізації еколого-економічних проєктів.

Результати. У статті детально досліджено сутність економічного та екологічного ефекту від реалізації проєкту та способи оцінки ефективності еколого-економічного проєкту. Також запропоновано здійснювати оцінку ефективності реалізації еколого-економічних проєктів за такими критеріям, як: аналіз витрат і вигод, включаючи рентабельність інвестицій; оцінка впливу проєкту на навколишнє середовище, включаючи зменшення забруднення та збереження природних ресурсів; вивчення впливу проєкту на якість життя населення, створення нових робочих місць і соціальну справедливість; оцінка використання інноваційних технологій та їх впливу на продуктивність і зменшення витрат; аналіз фінансової стабільності проєкту, включаючи здатність генерувати доходи в довгостроковій перспективі; оцінка термінів реалізації проєкту та їх відповідність запланованим термінам. У статті зазначено, що при реалізації еколого-економічних проєктів необхідно врахувати наявність синергетичного ефекту, який визначається для ланцюжку «постачання – виробництво – споживання».



ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Перспективи. *Аналіз та висвітлення теоретико-наукових підходів до оцінки ефективності реалізації еколого-економічних проєктів дало змогу сформулювати перспективні напрями вдосконалення методологічних підходів оцінки ефективності їх реалізації, що дозволить комплексно враховувати природоохоронні, економічні, соціальні та технологічні аспекти.*

Ключові слова: *еколого-економічний проєкт, ефективність, синергетичний ефект, навколишнє середовище, ризики, сталий розвиток.*

Theoretical and scientific approaches to assessing the effectiveness of environmental and economic projects

Pavlova Olena

Doctor of Economics, Professor,
Head of the Department of Economics and Trade,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
13 Voli Avenue, Lutsk, Volyn Region, 43025, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-8696-5641>

Pavlov Kostiantyn

Doctor of Economics, Professor,
Professor of the Department of Economics and Trade,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
13 Voli Avenue, Lutsk, Volyn Region, 43025, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0003-2583-9593>



Skorokhod Iryna

Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of International
Economic Relations and Project Management,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
13 Voli Avenue, Lutsk, Volyn Region, 43025, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0001-8628-3715>

Karlin Mykola

Doctor of Economics, Professor,
Professor at the Department of Finance,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
13 Voli Avenue, Lutsk, Volyn Region, 43025, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-1421-1066>

Tkachuk Oleksandr

Student of the Department of Economics and Trade,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
13 Voly Avenue, Lutsk, Voly Avenue, 43025, Volyn region, Ukraine
<https://orcid.org/0009-0000-7732-2110>

Abstract. Introduction. *Evaluating the effectiveness of environmental and economic projects is an important component of a systematic approach to managing sustainable development, as it allows for the alignment of economic interests with environmental priorities. Today, special attention is paid to integrative evaluation methods that include not only financial indicators but also environmental benefits, social effects, and impact on environmental quality. This approach ensures evidence-based decision-making on the feasibility of implementing and supporting specific environmental and resource conservation projects. The relevance of the*



topic is also due to the need to develop universal criteria and methodologies that will allow comparing projects in terms of their environmental efficiency, economic benefits, and social significance. Therefore, it becomes necessary to study theoretical and scientific approaches to assessing the effectiveness of environmental and economic projects in the context of sustainable development.

Purpose. *The purpose of this study is to develop methodological approaches and tools for a comprehensive assessment of the effectiveness of environmental and economic projects in order to improve their efficiency and promote sustainable development.*

Materials and methods. *The methodology of this study is based on an integrated approach that covers theoretical and practical aspects of assessing the effectiveness of environmental and economic projects to achieve positive results in the environmental field. To achieve the objectives of the study, a number of methods were used to consider the results of the implementation of environmental and economic projects.*

The results. *The article analyzes in detail the essence of the economic and environmental effect of project implementation and the ways to assess the effectiveness of an environmental and economic project. The author also proposes to assess the effectiveness of environmental and economic projects based on the following criteria: cost-benefit analysis, including return on investment; assessment of the project's environmental impact, including pollution reduction and conservation of natural resources; study of the project's impact on the quality of life, job creation, and social justice; assessment of the use of innovative technologies and their impact on productivity and cost reduction; analysis of the project's financial stability, including the ability to* The article notes that when implementing environmental and economic projects, it is necessary to take into account the presence of a synergistic effect, which is determined for the supply - production - consumption chain.



ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Prospects. *The analysis and coverage of theoretical and scientific approaches to assessing the effectiveness of environmental and economic projects made it possible to form promising areas for improving methodological approaches to assessing the effectiveness of their implementation, which will comprehensively take into account environmental, economic, social, and technological aspects.*

Keywords: *environmental and economic project, efficiency, synergistic effect, environment, risks, sustainable development.*

Постановка проблеми. Актуальність теми дослідження зумовлена зростанням екологічних та економічних викликів сучасного суспільства. У контексті посилення глобальних екологічних проблем, таких як зміна клімату, забруднення навколишнього середовища та виснаження природних ресурсів, необхідність впровадження еколого-економічних проектів стає невід’ємною частиною стратегії сталого розвитку. Здійснення таких проектів дозволяє збалансувати економічне зростання з охороною довкілля та зберегти природні ресурси для майбутніх поколінь.

Еколого-економічні проекти сприяють зниженню рівня екологічних ризиків, підвищенню енергоефективності та покращенню умов життя населення. Їх реалізація може забезпечити довгострокову економічну вигоду, зокрема шляхом зниження витрат на енергію, воду та інші ресурси, що є особливо актуальним у світлі сучасних економічних викликів. Однак для досягнення максимальних результатів важливо правильно оцінювати ефективність таких проектів, враховуючи як екологічні, так і економічні аспекти.

Оцінка ефективності еколого-економічних проектів дозволяє визначити їх вплив на економіку, суспільство та навколишнє середовище. Вона є важливим інструментом прийняття рішень щодо подальших інвестицій та масштабування подібних ініціатив. За її допомогою можна ідентифікувати



ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

найбільш ефективні підходи та практики, що сприяють досягненню цілей сталого розвитку та економічної стабільності.

У контексті глобальних трендів, таких як «зелена» економіка та циркулярна економіка, ефективність реалізації еколого-економічних проєктів набуває особливого значення. Вона дозволяє не лише знизити негативний вплив на довкілля, але й створити нові економічні можливості, зокрема у сферах відновлюваної енергетики, екологічного агробізнесу та поводження з відходами. Окрім того, реалізація таких проєктів сприяє формуванню позитивного іміджу підприємств та регіонів, підвищуючи їх конкурентоспроможність на міжнародному ринку. Саме тому, дослідження, присвячене оцінці ефективності реалізації еколого-економічних проєктів, є дуже актуальним. Воно дозволяє комплексно оцінити екологічні та економічні переваги таких ініціатив, визначити ключові фактори успіху та розробити рекомендації для підвищення ефективності їх впровадження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Над проблемою оцінки ефективності реалізації еколого-економічних проєктів працювали такі вчені: Степанюк Г. С., Кушлик О. Ю. [1], Кучер Л., Дрокін С., Улько Є. [2], Скрипчук П. М., Трач Р. В., Скрипчук М. П. [3], Волощук В. А., Гапонюк М. М., Ющук Б. В. [4], Лівенцева Г. А., Нікітіна А. О., Вергельська В. В. [5], Гвадзин Н. О., Тульченко В. О. [6], Фроленкова Н. А., Тимейчук О. Ю., Рокочинський А. М. [7], Тарасенко Д. Л. [8] та ін. Проте, на нашу думку, у роботах вчених недостатньо уваги приділено практичним аспектам оцінки синергетичного еколого-економічного ефекту проєкту та детальному аналізу методик інтегрованої оцінки впливу на довкілля в умовах сучасної економіки.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є аналіз теоретичних та практичних аспектів оцінки конкурентоспроможності підприємства з метою забезпечення його успішного функціонування в умовах



ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

мінливого ринкового середовища, обґрунтування маркетингового підходу до оцінки конкурентоспроможності підприємства та визначення методологічного інструментарію щодо оцінки конкурентоспроможності підприємства на засадах маркетингу.

Основними завданнями даного дослідження є: окреслити сутність економічного та екологічного ефекту від реалізації проєкту; описати способи оцінки ефективності еколого-економічного проєкту; запропонувати критерії оцінки ефективності реалізації еколого-економічних проєктів; описати можливі ризики еколого-економічного проєкту; визначити вигоди від досягнення синергетичного ефекту під час реалізації еколого-економічних проєктів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні економічні системи стикаються з численними викликами, пов'язаними зі збереженням природних ресурсів та зниженням негативного впливу на довкілля. У цих умовах еколого-економічні проєкти стають важливим інструментом забезпечення збалансованого розвитку.

Функціонування еколого-економічної системи визначається взаємним поєднанням компонентів довкілля та економіки в єдиний інтегрований комплекс, де їхні зв'язки є взаємозалежними. Основою такої взаємодії є ключове протиріччя між екологічними та економічними інтересами суспільства, яке полягає в необхідності забезпечення їх гармонії, оскільки вони, за своєю природою, мають суперечливий характер [9]. Якщо пріоритет надається економічним інтересам, суспільство може зіткнутися з різким погіршенням екологічної ситуації, аж до виникнення екологічних катастроф, що унеможливить подальше проживання на окремих територіях. Якщо ж пріоритет надається екологічним інтересам, створення виробничих підприємств із достатнім рівнем прибутковості, необхідним для збереження конкурентоспроможності на ринку, стає практично неможливим. Це, своєю



ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

чергою, негативно впливає на економічні можливості регіону і перешкоджає забезпеченню належного рівня життя його населення.

Поліпшення якості та рівня життя населення, збереження навколишнього середовища, розвиток екологічно ефективних технологій, а також зміцнення соціально-економічного стану країни можливі лише за умови створення дієвого механізму інвестування в екологічну сферу. Саме в таких умовах питання ефективності інвестицій у сферу охорони довкілля набувають особливої актуальності та потребують швидкого розв'язання.

Економічний ефект, що особливо приваблює приватних підприємців, полягає у наступних аспектах:

- зростання обсягів реалізації продукції завдяки більш раціональному використанню природних ресурсів;
- зниження собівартості продукції шляхом впровадження ресурсо-, матеріало- та енергозберігаючих технологій;
- зростання операційного прибутку через утилізацію сировини, паливно-енергетичних та інших матеріальних ресурсів;
- підвищення продуктивності праці завдяки скороченню чисельності персоналу при впровадженні нових екотехнологій або покращенню умов праці;
- покращення іміджу компанії шляхом використання екологічних технологій та матеріалів, що, у свою чергу, сприяє розширенню ринків збуту [10].

В свою чергу, екологічний ефект, на думку Ліпич Л. та Глубіцької Т., полягає в «обмеженні негативного впливу на навколишнє середовище й покращенні його стану та проявляється в зменшенні об'ємів забруднень, що надходять у середовище, і рівня його забруднення (концентрації шкідливих речовин у землі, водоймах, атмосфері, рівнів шуму, радіації тощо),



ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

збільшенні кількості й підвищенні якості придатних до використання земельних, водних ресурсів, у покращенні атмосферного повітря [11].

Саме тому при розробці еколого-економічних проектів особливо важливим є проведення оцінки з врахуванням ефективності витратків. Для цього застосовують критерії, представлені на рис. 1.

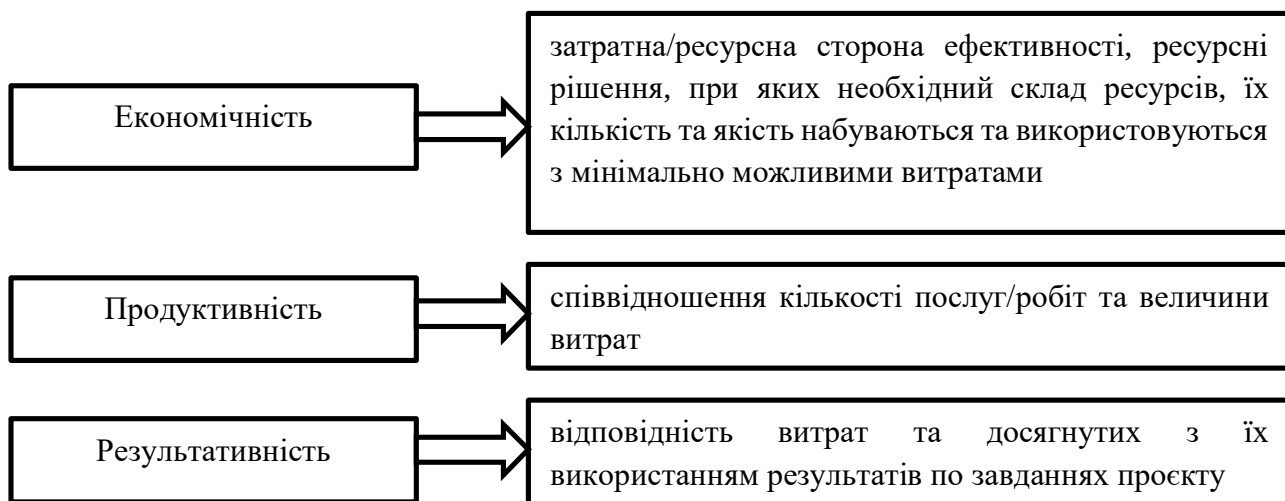


Рис. 1. Критерії оцінки, що враховують ефективність витратків

Примітка. Побудовано автором на основі [12].

При цьому, еколого-економічний проєкт можна розглядати як комплекс економічних відносин, які спрямовані на досягнення конкретних цілей у соціально-економічній та екологічній сферах, з дотриманням певних принципів оцінки, таких як:

- ефективність: з-поміж різних варіантів екологічних програм обирається той, що забезпечує найвищий результат;
- послідовність: на кожному етапі розробки та реалізації проєкту ефективність оцінюється з урахуванням різних аспектів для формування всебічної оцінки;
- облік зовнішніх ефектів: необхідно брати до уваги всі можливі побічні наслідки, навіть якщо вони оцінюються на основі експертних думок;



ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

- повне фінансування: кожен захід програми повинен мати фінансове забезпечення, оскільки нестача коштів може ускладнити або зробити неможливим її реалізацію та оцінку;
- комплексний підхід: екологічні програми мають охоплювати вирішення широкого спектра екологічних проблем з урахуванням інтересів інших адміністративно-територіальних одиниць;
- врахування фактора часу: результати від впровадження екологічних програм можуть з'явитися не одразу, тому їх варто оцінювати з урахуванням довгострокового впливу;
- врахування регіональних особливостей: перевагу слід надавати місцевим екологічним проектам, оскільки вони точніше враховують специфіку природних та кліматичних умов регіону [12].

Економічне обґрунтування екологічних проєктів передбачає порівняння економічних вигод від реалізації природоохоронних заходів з витратами, необхідними для їх здійснення. Під час оцінки економічної ефективності важливо вибирати варіанти, які реалізуються на одній території та забезпечують однаковий (нормативний) рівень якості довкілля [13].

Оцінка ефективності еколого-економічного проєкту є важливою для визначення його впливу на економіку та довкілля, обґрунтування доцільності інвестицій і забезпечення сталого розвитку.

Драган І. В. вважає, що оцінку ефективності еколого-економічного проєкту можна здійснювати в межах таких трьох підходів:

- 1) ресурсний підхід, який передбачає порівняння економічного результату з еколого-економічною вартістю виробничих ресурсів, що використовуються у процесі виробництва;
- 2) витратний підхід передбачає зіставлення економічного результату з поточними витратами, які безпосередньо впливають на його отримання;



ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

3) ресурсно-витратний підхід є компромісом між попередніми методами. Він враховує як оцінку наявних ресурсів, так і поточні витрати. Проте його застосування потребує особливої обережності через можливість подвійного обліку, а також через значний вплив специфіки окремих галузей виробництва (зокрема фондомісткості, капіталомісткості, трудомісткості тощо) [13].

Макєєв О. Ю. та Макєєва Д. О. пропонують проводити оцінку ефективності еколого-економічного проєкту за методом, базованим на критеріях NPV, IRR, PI [14]. Цей підхід базується на умовному порівняльному показнику EI (Effect of Investment), який розглядається як PV – математична різниця між запланованими витратами та обсягом грошових потоків, що генеруються в окремі періоди реалізації проєкту та дисконтовані до моменту початку інвестування. Цей показник не підходить для прямої оцінки одиничного витратного проєкту, проте його можна ефективно використовувати для порівняння декількох альтернативних проєктів, дозволяючи обрати найбільш економічно вигідний з точки зору мінімізації інвестиційних витрат. У загальному вигляді формула цього показника виглядає наступним чином:

$$EI = I_0 - \sum_{t=1}^n \frac{I_t}{(1+r)^t} - \sum_{t=1}^n \frac{ICF_t}{(1+r)^t} \quad (1),$$

де: I_0 – первинна величина проєктної інвестиції або її перший транш;

I_t – величина витрат на черговому етапі реалізації проєкту, дисконтована на момент початку проєкту;

ICF_t – величина передбачуваного вхідного грошового потоку, що генерується на черговому етапі проєкту;

r – норма дисконту, %;

t – номер етапу реалізації проєкту [14].



ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

При обґрунтуванні ефективності еколого-економічних проектів слід вирішити наступні питання:

1) визначити засоби оцінювання екологічного впливу, вираженого в економічних показниках інвестицій, які суттєво впливають на середовище реалізації запланованих екологічних проектів;

2) вибір економічного індикатора для оцінки впливу на навколишнє середовище слід проводити з урахуванням відсутності загальноприйнятої методології для комплексної оцінки цього впливу. У цьому контексті норму рентабельності підприємства можна вважати доцільним індикатором, оскільки вона, принаймні, не знижується внаслідок здійснення екологічних інвестицій;

3) визначити ставку дисконтування для екологічних і фінансово-економічних наслідків реалізації екологічних інвестицій на одному рівні. Передбачається, що екологічний вплив, виражений у фізичних величинах, може і має бути дисконтований, проте ставка дисконтування повинна бути значно нижчою, ніж та, що використовується для загальної оцінки інвестицій. Це зумовлено тим, що екологічні наслідки інвестицій не мають чіткої економічної оцінки. Однак економічні наслідки від реалізації екологічних інвестицій і їх оцінка повинні відповідати тим самим принципам, що й традиційні інвестиції [15].

Ми пропонуємо здійснювати оцінку ефективності реалізації еколого-економічних проектів за такими критеріями:

- аналіз витрат і вигод, включаючи рентабельність інвестицій;
- оцінка впливу проєкту на навколишнє середовище, включаючи зменшення забруднення та збереження природних ресурсів;
- вивчення впливу проєкту на якість життя населення, створення нових робочих місць і соціальну справедливість;
- оцінка використання інноваційних технологій та їх впливу на продуктивність і зменшення витрат;



ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

- аналіз фінансової стабільності проєкту, включаючи здатність генерувати доходи в довгостроковій перспективі;
- оцінка термінів реалізації проєкту та їх відповідність запланованим термінам.

На нашу думку, використання цих компонентів в комплексі дозволить найбільш точно оцінити доцільність реалізації, або ж ефективність вже впровадженого еколого-економічного проєкту.

Також при оцінці еколого-економічного проєкту важливо враховувати можливі ризики, що можуть включати:

- прогнозування незворотних та небезпечних змін в навколишньому середовищі;
- запобігання шкоді природному капіталу, який не має здатності до відновлення;
- обмеження використання відновлювальних ресурсів в межах їх природного приросту, у разі неможливості дотримання цієї умови – включення до проєкту компенсаційних заходів для природного відновлення з відповідним коригуванням витрат;
- при використанні невідновлювальних природних ресурсів створення інвестиційних фондів майбутнього за рахунок доходів проєкту [16].

При реалізації еколого-економічних проєктів важливо також врахувати наявність синергетичного ефекту, який визначається для ланцюжку «постачання – виробництво – споживання» та розраховується за формулою [17]:

$$CEE = E_{Ip} + E_{IV} + E_{IC}, \quad (2)$$

де: CEE – синергетичний еколого-економічний ефект від реалізації екологічних інноваційних заходів (І), які спрямовані на зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище, узагальнений на



ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

всіх етапах еколого-економічного циклу «постачання – виробництво – споживання»;

Е Іп – економічний ефект від реалізації екологічних інноваційних заходів (І), що мають на меті зменшення негативного впливу на навколишнє середовище на етапі «постачання» еколого-економічного циклу;

Е ІВ – економічний ефект, отриманий від впровадження екологічних інноваційних заходів (І), які націлені на зниження негативного впливу на навколишнє середовище під час етапу «виробництво» в еколого-економічному циклі;

Е ІС – економічний ефект, досягнутий завдяки впровадженню екологічних інноваційних заходів (І), які спрямовані на зменшення негативного впливу на навколишнє середовище під час етапу «споживання» в еколого-економічному циклі.

Досягнення синергетичного ефекту під час реалізації еколого-економічних проектів приносить значні вигоди для підприємства та довкілля.

Для підприємства такими вигодами можуть слугувати: зниження витрат на сировину та енергію, підвищення конкурентоспроможності завдяки поліпшенню іміджу, збільшення фінансових показників завдяки зменшенню витрат та підвищенню ефективності виробництва. Крім того, такі підприємства стають більш привабливими для інвесторів, що може сприяти залученню додаткових фінансових ресурсів, а також зменшують ризики, пов'язані з екологічними проблемами.

Для довкілля це означає покращення якості повітря та води, збереження природних ресурсів, підтримку біорізноманіття, сприяння сталому розвитку та зменшення ризиків екологічних катастроф. Таким чином, синергетичний ефект не лише покращує економічні показники підприємств, але й сприяє збереженню навколишнього середовища.



ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. У роботі було окреслено сутність економічного та екологічного ефекту від реалізації проєкту; описано способи оцінки ефективності еколого-економічного проєкту; запропоновано критерії оцінки ефективності реалізації еколого-економічних проєктів; описано можливі ризики еколого-економічного проєкту; визначено вигоди від досягнення синергетичного ефекту під час реалізації еколого-економічних проєктів.

Перспективи подальших наукових розвідок щодо оцінки ефективності реалізації еколого-економічних проєктів полягають у вдосконаленні методологічних підходів, що поєднують економічний аналіз, екологічне моделювання та соціальну оцінку впливу. Сучасні наукові тенденції передбачають активне впровадження цифрових технологій, зокрема великих даних, геоінформаційних систем та інструментів штучного інтелекту для підвищення точності прогнозування результатів проєктів. Також актуальним напрямом є інтеграція ESG-критеріїв (екологічних, соціальних та управлінських показників) у системи оцінювання, що сприяє формуванню більш збалансованого бачення ефективності. Подальші дослідження мають ґрунтуватися на міждисциплінарному підході, який дозволить комплексно враховувати природоохоронні, економічні, соціальні та технологічні аспекти.

Список використаних джерел

1. Степанюк Г. С., Кушлик О. Ю. Оцінка ефективності проєктів еколого-економічного реінжинірингу для техногенно небезпечних нафтогазових підприємств. *Сталий розвиток економіки*. 2013. Вип. 3. С. 85–91.
2. Кучер Л., Дрокін С., Улько Є. Еколого-економічна ефективність зрошувальних проєктів у контексті змін клімату. *Agricultural and resource*



economics: international scientific e-journal. 2020. Вип. 6, № 2. С. 57–77.

URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/areis_2020_6_2_6

3. Скрипчук П. М., Трач Р. В., Скрипчук М. П. Концептуальні положення проєктів циркулярної економіки для еколого-економічної безпеки аграрного природокористування. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*. 2023. Вип. 2. С. 249–264. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnuvgp_ekon_2023_2_23

4. Волощук В. А., Гапонюк М. М., Ющук Б. В. Наукові принципи розрахунку і оптимізації проєктних, технічних і технологічних рішень з управління природотехнічними об'єктами на еколого-економічних засадах. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Технічні науки*. 2021. Вип. 2. С. 184–197. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnuvgp_tekhn_2021_2_21

5. Лівенцева Г. А., Нікітіна А. О., Вергельська В. В. Сучасні еколого-економічні проєкти трансформації вуглевидобувних регіонів у світі. *Гірнична геологія та геоекологія*. 2021. № 1. С. 64–87. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mgg_2021_1_7

6. Гвадзин Н. О. Класифікація еколого-економічних ризиків та методичні підходи до визначення їх рівня при видобуванні вуглеводнів. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2015. № 3. С. 171–174.

7. Тульченко В. О., Фроленкова Н. А., Тимейчук О. Ю., Рокочинський А. М. Еколого-економічне оцінювання проєктів реконструкції рисових зрошувальних систем та їхньої загальної ефективності. *Меліорація і водне господарство*. 2017. Вип. 105. С. 88–93.

8. Тарасенко Д. Л. Моделювання еколого-економічних процесів для забезпечення ефективної соціальної політики у сталому регіональному зростанні. *Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища*. Том 29 (68). № 5. 2018. С. 129–133.



ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

9. Іщенко О. А. Комплексна еколого-економічна експертиза організації та реалізації державного регулювання та проєктування. *Економіка та держава*. 2016. № 11. С. 10-14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2016_11_4
10. Омельченко О. В. Проблеми аналізу економічної ефективності інвестиційних проєктів у сферу екології. *Наукові праці МАУП*. 2013. Вип. 1. С. 181–184. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npmaup_2013_1_32
11. Ліпич Л., Глубіцька Т. Оцінка ефективності вкладення інвестицій в екологічні проєкти за синергетичним ефектом. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2015. Вип. 3. С. 28–34. URL: <https://echas.vnu.edu.ua/index.php/echas/article/view-/243/197>
12. Кравчик Ю. В. Методологічні підходи до оцінки ефективності реалізації природоохоронних заходів. *Ефективна економіка*. 2012. Вип. 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1505>
13. Драган І. В. Інвестиційне забезпечення екологічних проєктів суб'єктів господарювання. *Агросвіт*. 2019. Вип. 5. С. 41–46. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2019.5.41>
14. Макєєв О. Ю., Макєєва Д. О. Економічна оцінка витратних екологічних проєктів. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2010. № 4. С. 83–88. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2010_4_14
15. Попова О. Ю. Розвиток методів оцінки економічної ефективності екологічних інвестицій. *Наукові праці ДонНТУ*. 2019. Вип. 2 (21). С. 151–158. URL: <https://economics.donntu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/20-Popova-O.Iu-.pdf>
16. Лялюк О. Г., Ратушняк О. Г. Врахування фактора часу та невизначеності при еколого-економічних оцінюваннях проєктів. *Сучасні технології, матеріали і конструкції в будівництві*. 2012. Вип. 3. С. 121–124.



URL:

<http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/4074/226.pdf?sequence=3>

17. Гнатенко М. К. Оцінка ефективності інноваційно-інвестиційних проєктів екологічної спрямованості. *Соціальна економіка*. 2016. № 2. С. 17-22. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/se_2016_2_5

18. Pavlov K., Pavlova O., Kotsko T., Novosad O., Matiychuk L., Tomashevskaya A., Shabala O., Pylypiv N. Functioning efficiency of the electricity market of the western region of Ukraine. *Polityka Energetyczna – Energy Policy Journal*. 2023. № 26(2). P. 47-64. URL: <https://doi.org/10.33223/epj/163195>

19. Павлов К. В. Оцінка конкурентоспроможності регіональних ринків житлової нерухомості України : монографія. Луцьк : ПрАТ «Волинська обласна друкарня», 2018. 482 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/15676/1/final.pdf>

20. Павлов К. В., Бегун С. І., Мурзіна А. В., Крамар О. Ю. Methodological approaches to the assessment of socio-economic systems *Актуальні питання економічних наук*. 2024. №5. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14321074>

21. Павлова О., Павлов К., Бортнік А., Волошин А., Мельник О. Методичні підходи до оцінки проєктів у підприємництві, логістиці та торгівлі. *Успіхи досягнення у науці. Серія «Соціальні та поведінкові науки»*. 2024. № 4(4) С. 803-817. URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-4\(4\)-803-817](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-4(4)-803-817)

22. Скороход І. С., Ліповська-Маковецька Н. І. Реалізація інноваційно-інвестиційних проєктів в екологічній сфері. *Причорноморські економічні студії*. Наук. журн. Одеса, 2018. Вип. 30. Ч. 2. С. 19-23. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/30_2_2018/6.pdf

23. Скороход І. С., Павлов К. В., Павлова О. М., Сичук О. М. Розробка та управління галузевими науковими проєктами в сфері органічного виробництва. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences*. 2025. № 1. С. 383-389. URL: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-338-56>